

Elementary Education Online, 2017; 16(1): 256-273,
İlköğretim Online, 16(1), 256-273, 2017. [Online]:<http://ilkogretim-online.org.tr>
doi: <http://dx.doi.org/10.17051/io.2017.50454>

Öğretmenlerin Tamamlayıcı Değerlendirme Yaklaşımlarına Yönelik Görüşlerinin CHAID Analizi ile İncelenmesi

Examination of Teachers' Perceptions towards Alternative Assessment Approaches with CHAID Analysis

Sevilay Kilmen, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, sevilaykilmen@ibu.edu.tr
İlker Kösterelioglu, Amasya Üniversitesi, ikostereli@hotmail.com

ÖZ. Bu çalışmada öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenlere göre farklılık yaratıp yaratmadığı incelenmiştir. Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin görüşlerini etkileyen faktörler bir çeşit kümeleme analizi olarak düşünebileceğimiz CHAID (Chi-squared Automatic Interaction Detection) analizi ile saptanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre görev yeri, öğretim programına ilişkin görüşleri, hizmet içi eğitime katılmaya isteklilik, tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarını kullanmak için yeterli zaman, branş ve cinsiyet değişkenlerinin etkilediği saptanmıştır. Öğrenim durumu ve hizmet yılı değişkenlerinin ise bu görüşleri etkilememektedir.

Anahtar Kelimeler. Tamamlayıcı Değerlendirme, Ölçme ve Değerlendirme, Öğretmen Yeterlikleri

ABSTRACT. In this study, it was to examine teachers' perceptions towards alternative assessment approaches with CHAID analysis. In this research, whether teachers' perceptions towards alternative assessment approaches make a difference according to some variables has been examined. The factors that affect teachers' perceptions towards alternative assessment approaches were determined by CHAID analysis which is thought as a type of cluster analysis. According to the research findings, there were differences in teachers' perceptions towards alternative assessment approaches in terms of in-service training, enough time to use alternative assessment approaches, branch and gender. There are no significant differences in terms of education level and years of service.

Keywords. Alternative Assessment, Measurement and Evaluation, Teacher Competence

SUMMARY

Purpose and Significance: Alternative assessment is a type of classroom evaluation in educational activities. Several researches have showed that these approaches have a positive impact on student achievement and attitudes. Researches on teachers' alternative assessment applications were examined, and it was seen that teachers need to have knowledge, skills on them. Teachers directly play a significant role in achievement of curriculum. Achievement of curriculum means qualified student as an outcome of system. In this study, main objective was to examine teachers' perceptions towards alternative assessment approaches with CHAID analysis according to several demographic variables (request to join in-service training, enough time to use alternative assessment approaches, branch, gender, schools they graduated from, working place and years of service).

Methodology: This study described teachers' perceptions about alternative assessment approaches according to several variables. From this aspect, it was carried out using the survey model. Study group was determined using convenience sampling. Participants of this study were 405 teachers working several places such as city center, town and village in Amasya, Turkey. Nearly half of the teachers in the study group were male and other half of them were female. The data was obtained by Likert type survey measuring on teachers' perceptions about alternative assessment approaches. Firstly, 26 teachers were asked to write opinions about alternative assessment and then opinions were classified as importance, necessity, utility, workload, benefits on students' self assessment and unreliability under six topics. A new survey was prepared according to these topics. It also included demographic information form. It was applied in 15 minutes. Participants responded this survey voluntarily. In this research, data was collected by a survey which measures perceptions towards alternative assessment approaches. Results were

determined by CHAID analysis which is thought as a type of cluster analysis. The difference of CHAID analysis from other types of analyses such as t test, ANOVA is that it clusters an independent variable according to certain independent variables and starts reclustering from the sub-groups. Thus, it presents results considering a variety of independent variables while investigating the difference of dependent variable in terms of independent variables.

Results: According to the research findings, half of the teachers consider alternative assessment approaches as important, useful, reliable and necessary. They think that these approaches give students self-assessment opportunity. Some researches in Turkey, it was found that teachers have positive attitudes to alternative assessment approaches (Acun ve Kamber, 2007; Duban and Küçükyılmaz, 2008; Duran, Mıhladı and Balliel, 2013; Çalık, 2007; Erdemir, 2007). In current research, %34,3 of participants regard alternative assessment approaches as unreliable. This finding corresponds with previous researches on this theme (Acar and Anıl, 2009; Meydan and Öztürk, 2008; Selanik Ay, Karadağ and Çengelci, 2008; Tüfekçioğlu and Turgut, 2008; Yılmaz and Benli, 2011). The most important factor affecting perceptions about unreliability, workload, necessity and benefits on students' self-assessment of alternative assessment is the enough time to use these approaches. This finding corresponds with previous researches on this theme, as well (Aksu, 2008; Büyüktokatlı and Bayraktar, 2014; Coşkun, Gelen and Kan, 2009; Güvey, 2009; Şenel Çoruhlu, Er Nas, ve Çepni, 2009). Teachers who pointed out that they had enough time to use them care about it more. The second important factor for reliability and benefits on students' self-assessment of alternative assessment was to join in-service training. Teacher who requested in-service training thought that these approaches were important. The second important factors for necessity of these approaches were teachers' opinions about curriculum. Teachers who had positive opinions about curriculum found these approaches more necessary. The third important factor for necessity aspect of these approaches is gender. Women thought these approaches more necessary than men did. Okur and Azar (2011) reported that women have more positive opinions than men according to opinions about these approaches. In studies conducted by Baş and Beyhan (2016), Karamustafaoğlu, Çağlak and Meşeci (2012) and Zelyurt (2011) it was seen that women have more self efficacy level than men. It was thought that women considered these approaches more necessary than men because of their positive opinions and higher self efficacy levels.

In terms of importance and utility of these approaches, most important factor is working place. Teachers working in city center found these approaches more important and helpful than teachers working in town or village. Teachers working in city center were divided two sub-groups according to demand to join in-service training for utility aspect. Teachers demanding to join in-service training found these approaches more helpful than teachers who did not demand to join in-service training. Teachers working in town or village were divided two sub-groups according to branch. Classroom teachers thought these approaches more helpful than branch teachers.

Teachers working in city center were divided two sub-groups according to perceptions about curriculum for importance aspect. Teachers who had positive opinions about curriculum considered these approaches more important than teachers who had negative opinions about curriculum. Teachers who had positive opinions about curriculum were divided two sub-groups according enough time to use these approaches. Teachers who pointed out that they had enough time to use them considered these approaches more important than teachers who pointed out that they had not enough time to use them. Teachers working in town or village were divided two sub-groups according to demand to join in-service training for importance aspect. Teachers who demanded to join in-service training considered these approaches more important than teachers who did not demand to join in-service training.

Discussion and Conclusions: All findings were matched with together there were differences in teachers' perceptions towards alternative assessment approaches in terms of in-service training, working place, enough time to use alternative assessment approaches, branch and gender. There are no significant differences in terms of education level and years of service.

Depending on research results, it was recommended that in service training programs should be conducted in order to turn teachers 'negative opinions to positive one. It was thought that these negative perceptions originated from lack of knowledge. In this research, half of the teachers reported that they had not enough time to use these approaches. Maybe they can be found these approaches as an unnecessary workload because of this reason. To overcome these problems, detailed handbooks which are included a great number of examples about these alternative approaches must be provided.

GİRİŞ

Eğitim sürecinin ayrılmaz parçalarından biri ölçme ve değerlendirme uygulamalarıdır. Ölçme ve değerlendirme eğitim sürecinin kalitesinin incelendiği bir süreçtir. İçerisinde çok sayıda yöntem ve tekniği barındırması yönüyle bu disiplin geniş bir yelpazeye sahiptir. Eğitimde ölçme ve değerlendirme yaklaşımları genel olarak geleneksel ve tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımları olarak iki kategoride ele alınabilir. Tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımları öğrenciyi merkeze alan öğrenciyi değerlendirme sürecinde aktif kılan (sorumluluk alma, ölçütleri belirleme, kendi kendini değerlendirme gibi) değerlendirme yaklaşımlarını içerir. Türkiye’de 2005 yılından beri uygulanmakta olan öğretim programlarındaki anlayış doğrultusunda tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımları olarak ifade edilen yöntem ve araçlar kullanılmaya başlanmıştır.

Tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımları geleneksel ölçme ve değerlendirmeye nazaran daha fazla gerçek hayatla ilgili ve üst düzey bilişsel becerileri ortaya çıkarmada etkilidir. Yaratıcılık, problem çözme gibi beceriler bu becerilere örnek verilebilir (Bahar, Nartgün, Durmuş ve Bıçak, 2009). Tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının etkililiğine ilişkin yapılan birçok araştırmada bu yöntemlerin başarı ve tutum üzerinde olumlu etkileri olduğu saptanmıştır (Hamayan, 1995, Janisch, Liu, Akrafi, 2007; Vurkaya, 2010).

Eğitim programlarının ölçme ve değerlendirme yönü açısından öğretmen görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin özellikle tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına yönelik olarak zorluklar yaşadığı gözlenmektedir (Anıl ve Acar, 2008; Bal, 2009; Duban ve Küçükylmaz, 2008; Erdal, 2007; Gelbal ve Kelecioğlu, 2007; Gümüş ve Aykaç, 2012; Güneş, 2007; Güneş, Şener Dilek, Hoplan, Çelikoğlu, ve Demir, 2010; Güneş ve Baki, 2011; Kaya, Balay ve Göçen, 2012; Kanatlı, 2008; Metin ve Demiryürek, 2009; Okur, 2008; Okur ve Azar, 2011). Nitekim tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin yapılan araştırmaların çoğunda öğretmenlerin bu konudaki yetersizlikleri, bilgi eksiklikleri vurgulanmaktadır (Birgin, 2006; Çakan, 2004; Erdal, 2007; Gözütok, Akgün ve Karacaoğlu, 2005; Güven, 2001; Güven ve Eskiürk, 2007). Yine Türkiye’de yapılan araştırmaların sonucu olarak öğretmenlerin bu konulardaki bilgi ve beceri yetersizliklerini ortadan kaldırmaya ilişkin önerilerde bulunan birçok araştırmada öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin hizmet içi eğitime ihtiyaçları oldukları saptanmıştır (Çalışkan, 2009; Ersoy, 2008, Gelbal ve Kelecioğlu, 2007; Özenç ve Çakır, 2015; Torçuk, 2008).

Erdoğan, Kayır, Aşık Ünal ve Akbunar (2015) tarafından 2005-2011 yılları arasında yapılan program değerlendirme araştırmalarının içerik analizi çalışması yapılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre incelenen 27 araştırmadan elde edilen ortak sonuçlar şöyle sıralanabilir: Araştırmaların en önemli ortak bulgusu öğretmenlerin bu konularda yetersiz oluşudur. Öğretmenlerin görüşlerine göre, tamamlayıcı ölçme-değerlendirme yaklaşımları öğrencileri farklı yönlerden değerlendirmeyi sağlamaktadır ancak bu uygulamalar zaman alıcıdır ve belli bir harcama gerektirmektedir.

İlgili literatür incelendiğinde tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının uygulama zorlukları ve öğretmenlerin bu konulardaki bilgi eksiklikleri vurgulanmıştır. Bu araştırmada öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi araştırmanın problemini oluşturmaktadır. Bu araştırma iki nedenden dolayı

önemlidir. Birincisi tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin öğretmen görüşlerini etkileyen faktörlerin ortaya çıkarılmasıdır. Tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımları öğrencinin kendi gelişimini izlemesi, kendini değerlendirebilmesi ve kendi gelişimini öğretmenden aldığı nitel geribildirimler sayesinde yönlendirmesi açısından eğitim sürecinde önemli bir yere sahiptir. Öğretmenin bu yaklaşımlara ilişkin düşünceleri öğrenci gelişimini ve eğitim programının etkililiğini doğrudan etkileyebilecek dinamiklerdir. Bu görüşlerin ve bu görüşleri etkileyen faktörlerin öğrenci gelişimine ve programın etkili biçimde yürütülebilmesi için alınabilecek önlemler ve hizmetler için bir kaynak olabileceği düşünülmektedir. Bu araştırmanın önemini vurgulayan ikinci neden ise tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin görüşlerin ve bu görüşleri etkileyen faktörlerin incelendiği araştırmalar olmasına rağmen bu görüşleri etkileyen faktörleri kümeleme analizi yaklaşımıyla ele alan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmada CHAID analizine dayalı olarak kişiler kümelenmiştir. Bu analizin karşılaştırmaya dayalı analizlerden ayrılan yönü, ilgilenilen değişken açısından fark bulunan demografik değişkenleri tekrar kendi içinde kümelere ayırarak tekrar incelemesidir. Bu nedenle bu araştırmada öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin görüşleri CHAID analizi ile incelenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu temel amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının önemine yönelik görüşlerini etkileyen faktörler nelerdir?
2. Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının öğrencinin kendini değerlendirmesine katkısına yönelik görüşlerini etkileyen faktörler nelerdir?
3. Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının güvenilmezliğine yönelik görüşlerini etkileyen faktörler nelerdir?
4. Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının sağladığı yararlaraya yönelik görüşlerini etkileyen faktörler nelerdir?
5. Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının iş yüküne yönelik görüşlerini etkileyen faktörler nelerdir?
6. Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının gerekliliğine yönelik görüşlerini etkileyen faktörler nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu araştırmada öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenlere göre farklılık yaratıp yaratmadığı incelenmiştir. Araştırmada var olan bir durum olduğu gibi (değişimleme yapılmadan) betimlenmeye çalışılmıştır. Bu yönüyle bu araştırma tarama modeli niteliği taşımaktadır.

Çalışma Grubu

Araştırmada evren ve örneklem kullanılmadan ulaşım kolaylığı açısından kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmada katılımcılardan veriler gönüllülük esasına göre toplanmıştır. Araştırmada yer alan katılımcılara ait demografik özellikler Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Katılımcılara ait Demografik Özellikler

Demografik Değişkenler	Kategoriler	f	%
Cinsiyet	Erkek	195	48,1
	Kadın	210	51,9
Görev yeri	İl merkezi	261	64,5
	İlçe	84	20,7
	Köy	60	14,8
Öğrenim durumu	Lisans	366	90,3
	Yüksek lisans	14	3,5
	Diğer	25	6,2
Branş	Sınıf öğretmeni	195	48,1
	Branş öğretmeni	209	51,9
Hizmet yılı	0-5 yıl	115	28,4
	6-10 yıl	159	39,3
	11-15 yıl	82	20,2
	16 yıl ve üzeri	49	12,1
Öğretim programına yönelik görüşler	Olumlu	274	67,7
	Olumsuz	131	32,3
Hizmet içi eğitime katılım isteği	Katılmak isterim	231	57,0
	Katılmak istemem	174	43,0
Uygulamalar için yeterli zaman	Yeterli zamanım var	201	49,6
	Zamanım var ama yetersiz	77	19,0
	Yeterli zamanım yok	127	31,4

Tablo 1’de görüldüğü gibi katılımcıların yaklaşık yarısı kadınlardan yarısı erkeklerden oluşmaktadır. Görev yerine göre katılımcılar incelendiğinde katılımcıların yarıdan fazlasının il merkezinde görev yaptığı (%64,5); en az köylerden (%14,8) katılımın gerçekleştiği görülmektedir. Öğrenim durumuna göre lisans mezunlarının çoğunluğu oluşturmaktadır. Diğer seçeneği ile kastedilen ön lisans mezunu olan öğretmenlerdir (Bu öğretmenlerin hizmet yılı açısından 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip oldukları görülmüştür). Uygulanan öğretim programına ilişkin olarak öğretmenlerin çoğu olumlu görüş bildirmişlerdir (%67,7). Hizmet içi eğitime katılım isteği açısından veriler incelendiğinde ise öğretmenlerin %57’sinin hizmet içi eğitim düzenlendiğinde katılmak istedikleri; %43’ünün ise katılmak istemediği saptanmıştır. Öğretmenlerin yaklaşık yarısı tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarını uygulamak için yeterli zamanının olduğunu belirtirken; %19’u zamanının olduğunu ama yetmediğini; % 31,4’ü ise zamanının olmadığını belirtmiştir.

Verilerin Toplanması

Bu araştırmada veri toplama işlemi iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Öncelikle 26 öğretmene bir açık uçlu sorulardan oluşan anket formu verilerek tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin görüşleri alınmıştır. Bu işlem gönüllülük esasına göre gerçekleştirilmiştir.

Öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin kullanılan ifadelerin altı temel başlık altında toplandığı görülmüştür. Bu başlıklar önem, öğrencinin kendini değerlendirmesine katkı, güvenilmezlik, yarar, iş yükü ve gerekliliktir. Daha sonra yeni bir anket formu oluşturularak öğretmenlere tekrar uygulama yapılmıştır. Anketin son formunda bazı demografik bilgilere yer verilmiştir. Bunlar görev yeri, öğretim programına ilişkin görüşler, hizmet içi eğitime isteklilik, tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarını kullanmak için yeterli zaman, branş, öğrenim durumu, hizmet yılı ve cinsiyet değişkenleridir. Daha sonra yukarıda belirtilen başlıklara ilişkin maddelere yer verilmiştir. Her bir madde üçlü Likert tipi seçeneklere sahiptir. Uygulama 15 dakika içerisinde gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler IBM SPSS 20.0 programına aktararak çözümlenmiştir. Verilerdeki demografik değişkenlere ilişkin frekans tabloları oluşturularak çalışma grubu betimlenmiştir. Veri analiz yöntemi olarak CHAID analizi kullanılmıştır. CHAID analizinin karşılaştırma yapan diğer analizlerden (t testi, ANOVA gibi) farkı belli bir bağımlı değişkene göre bağımsız değişkeni kümelendirmesi ve oluşan alt kümelerden diğer bağımsız değişkenlerle yeniden bir kümelendirme çalışması başlatmasıdır. Böylece bağımsız değişkenler açısından bağımlı değişkeni incelerken birçok bağımsız değişkeni birlikte ele alarak bir sonuç sunar.

BULGULAR

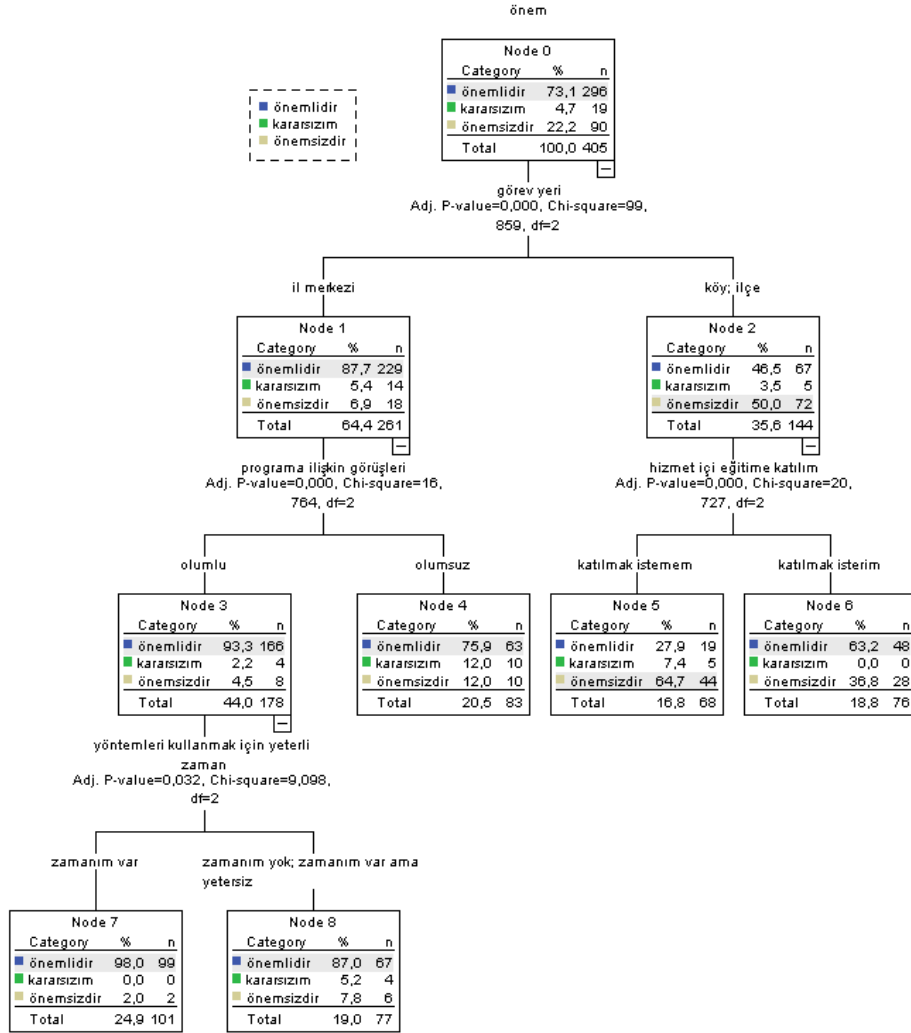
Bu bölümde araştırmanın bulguları araştırma sorularına göre kümelendirilmiştir. Elde edilen bulgular aşağıda verilmektedir.

Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının önemine yönelik görüşlerini etkileyen faktörlere ilişkin bulgular

Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına yönelik önem düzeyini etkileyen faktörlere ilişkin bulguları elde edebilmek için katılımcılara “tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımları...” şeklinde eksik cümle formatında bir madde yöneltilmiş, “önemlidir-önemli olduğu konusunda kararsızım-önemsizdir” şeklindeki kapalı uçlu cevaplardan birini seçmeleri istenmiştir. Yapılan CHAID analizi sonucunda elde edilen bulgular Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1 incelendiğinde öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına yönelik önem düzeyini etkileyen en önemli değişkenin görev yeri değişkeni olduğu görülmektedir. İl merkezinde görev yapmakta olan öğretmenlerin çoğunluğu bu yöntemleri önemli bulurken (%87,7), ilçe ve köylerde görev yapan öğretmenlerin çoğunluğu önemsiz bulmaktadır (%50). Köy veya ilçelerde görev yapan öğretmenler kendi içerisinde iki küme oluşturmaktadır. Bu kümeler incelendiğinde hizmet içi eğitime katılmak istemeyen öğretmenlerin bu yöntemleri önemsiz bulduğu katılmak isteyenlerin büyük çoğunluğunun ise önemli bulduğu saptanmıştır. İl merkezinde görev yapan öğretmenlerden öğretim programına ilişkin olumsuz görüş bildirenlerin büyük bir kısmı söz konusu yöntemlerin önemli olduğunu (%75,9) düşünmesine rağmen bu oran öğretim programına ilişkin olumlu görüş bildirenler için manidar biçimde daha fazladır. Olumlu görüş bildirenlerin neredeyse tamamına yakın bir kısmı (%93,3) programın önerdiği söz konusu yöntemlerin önemli olduğu görüşündedir. Bu grubun içerisinde de öğretmenler iki grupta kümelendirilmiştir. Tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarını uygulayabilmek için yeterli zamanının olduğunu, olmadığını veya zamanının yetersiz olduğunu düşünenlerin çoğunluğunun bu yaklaşımları önemli gördüğü saptanmıştır. Ancak yeterli zamanı olduğunu belirten gruptaki tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının önemli olduğu görüşüne ait oranlar diğerlerine göre daha yüksektir (%98). Tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarını uygulamak için yeterli zamanı olduğunu ve öğretim programına ilişkin görüşünün olumlu olduğunu belirten il merkezinde çalışmakta olan öğretmenlerin söz konusu yöntemleri diğerlerine nazaran daha önemli bulduğu söylenebilir. Köy veya ilçelerde görev yapan öğretmenler incelendiğinde hizmet içi eğitime

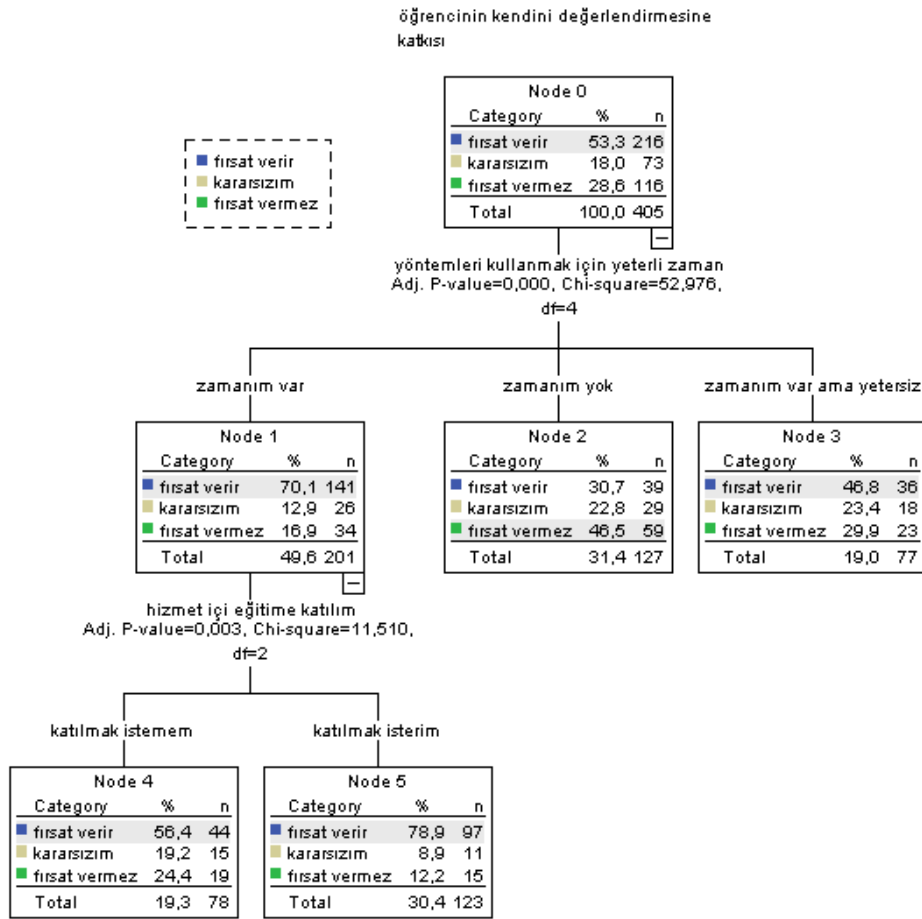
katılmak istemeyen öğretmenlerin bu yöntemleri önemsiz bulduğu, hizmet içi eğitime katılmak isteyenlerin büyük çoğunluğunun ise önemli bulduğu saptanmıştır.

Şekil 1. Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına yönelik önem düzeyini etkileyen faktörler

Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının öğrencinin kendini değerlendirmesine katkısına yönelik görüşlerini etkileyen faktörlere ilişkin bulgular

Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının öğrencinin kendini değerlendirmesine katkısına yönelik görüşlerini etkileyen faktörlere ilişkin bulguları elde etmek için katılımcılara “tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımları öğrencilerin kendilerini değerlendirmelerine...” şeklinde eksik cümle formatında bir madde yöneltilmiş, “fırsat verir-fırsat vermediği konusunda kararsızım-fırsat vermez” şeklindeki kapalı uçlu cevaplardan birini seçmeleri istenmiştir. Yapılan CHAID analizi sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki Şekil 2’de gösterilmiştir.

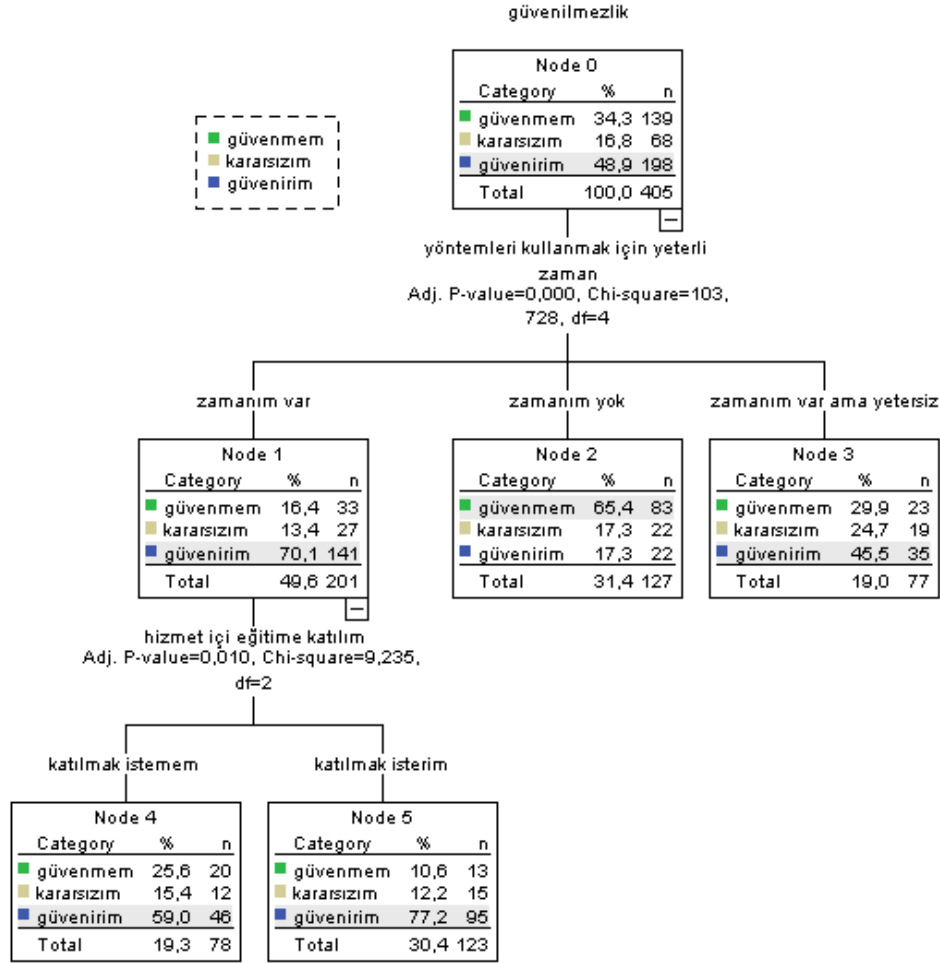

Şekil 2. Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının öğrencinin kendini değerlendirmesine katkısına yönelik görüşlerini etkileyen faktörler

Şekil 2 incelendiğinde tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarını uygulayabilmek için yeterli zamanının olduğunu veya zamanının olduğunu ama yeterli olmadığını düşünenlerin çoğunluğu, bu yaklaşımların öğrencinin kendini değerlendirmesine fırsat verdiği görüşünde oldukları görülmektedir. Bu kümenin altında yer alan kümeler incelendiğinde hizmet içi eğitim almaya istekli öğretmenlerde bu oranın daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak yeterli zamanı olmadığını belirten gruptaki öğretmenlerin çoğunluğu ise bu yaklaşımların öğrencinin kendini değerlendirmesine fırsat vermediği görüşündedir (%46,5). Tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin eğitim almak istediğini ve bu yaklaşımları uygulamak için yeterli zamanı olduğunu belirten öğretmenlerin büyük çoğunluğu bu yaklaşımların öğrencilerin kendilerini değerlendirmelerine fırsat verdiği görüşündedir.

Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının güvenilirliğine yönelik görüşlerini etkileyen faktörlere ilişkin bulgular

Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının güvenilirliğine yönelik görüşlerini etkileyen faktörlere ilişkin bulguları elde etmek için katılımcılara “tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarından elde ettiğim sonuçlara ...” şeklinde eksik cümle formatında bir madde yöneltilmiş, “güvenirim-güvenme konusunda kararsızım-güvenmem” şeklindeki kapalı uçlu cevaplardan birini seçmeleri istenmiştir. Yapılan CHAID analizi sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki Şekil 3’te gösterilmiştir.

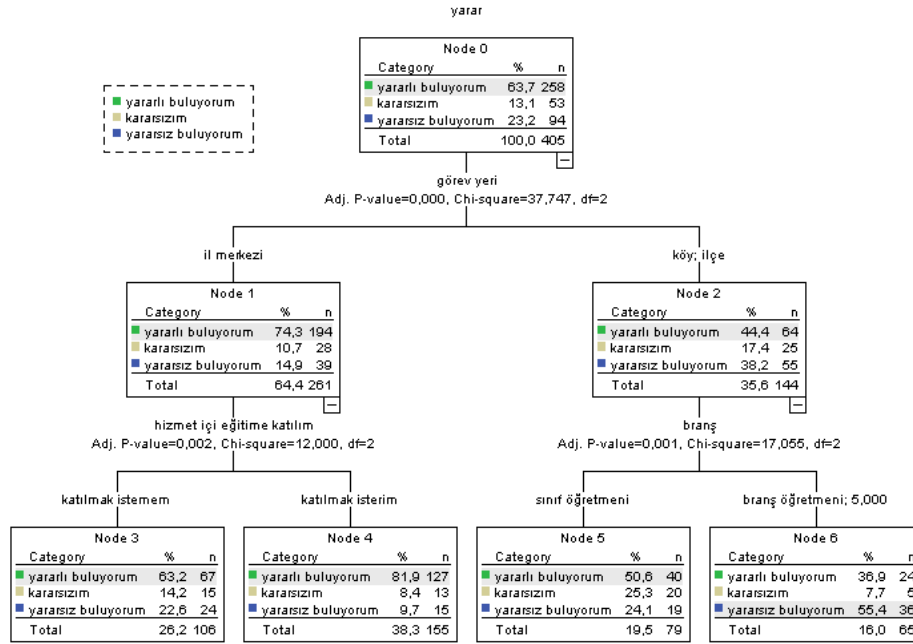
Şekil 3. Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının güvenilirliğine yönelik görüşlerini etkileyen faktörler

Şekil 3’de öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına yönelik güven düzeyini etkileyen en önemli değişkenin bu yöntemleri kullanmak için yeterli zaman değişkeni olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin yaklaşık yarısı bu değerlendirme yöntem ve araçlarından elde edilen sonuçlara güvendiklerini belirtirken % 34’ü güvenmediğini belirtmiştir. Şekil 3 incelendiğinde tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarını uygulayabilmek için yeterli zamanının olduğunu veya zamanının yetersiz olduğunu düşünenlerin çoğunluğu, bu yaklaşımların güvenilir sonuçlar verdiği görüşündedir. Ancak yeterli zamanı olmadığını belirten gruptaki öğretmenlerin çoğunluğu ise bu yaklaşımların güvenilir sonuçlar vermediği görüşündedir (%65,4). Bu yaklaşımlar için yeterli zamanının olduğunu belirten öğretmenler kendi içinde iki küme oluşturmaktadırlar. Bu kümeler incelendiğinde hizmet içi eğitim almaya istekli öğretmenlerde güvenilir bulma oranının hizmet içi eğitim almak istemeyen öğretmenlere nazaran daha yüksek olduğu görülmektedir. Tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin eğitim almak istediğini ve bu yaklaşımları uygulamak için yeterli zamanı olduğunu belirten öğretmenlerin söz konusu yöntemleri diğerlerine nazaran daha güvenilir bulduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının sağladığı yararlarla yönelik görüşlerini etkileyen faktörlere ilişkin bulgular

Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının sağladığı yararlarla yönelik görüşlerini etkileyen faktörlere ilişkin bulguları elde etmek için katılımcılara “tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarını...” şeklinde eksik cümle formatında bir madde yöneltilmiş, “yararlı buluyorum-yararlı bulma konusunda kararsızım-yararsız buluyorum” şeklindeki kapalı uçlu

cevaplardan birini seçmeleri istenmiştir. Yapılan CHAID analizi sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki Şekil 4'te gösterilmiştir.

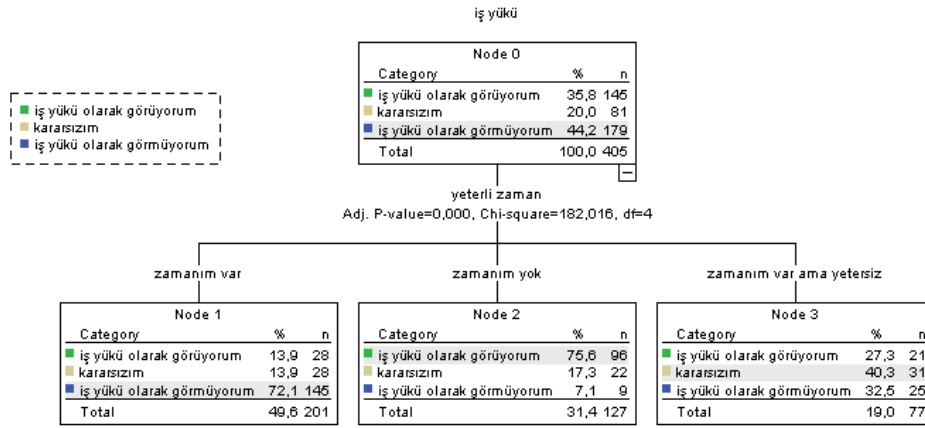
Şekil 4. Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının sağladığı yararlarla yönelik görüşlerini etkileyen faktörler

Şekil 4 incelendiğinde öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının faydasına yönelik görüşleri etkileyen en önemli görev yeri değişkeni olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin %63,72'si bu yaklaşımları yararlı bulduklarını belirtmişlerdir. İl merkezinde görev yapmakta olan öğretmenlerin çoğunluğu bu yöntemleri yararlı bulurken (%74,3), ilçe ve köylerde görev yapan öğretmenlerde bu oran %44,4'e düşmektedir. Köy veya ilçelerde görev yapan öğretmenler kendi içerisinde iki küme oluşturmaktadır. Bu kümeler incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin çoğunun (%50,6) bu yöntemleri yararlı bulduğu; branş öğretmenlerinin çoğunluğunun (%55,4) ise yararsız bulduğu saptanmıştır. İl merkezinde görev yapan öğretmenler kendi içinde incelendiğinde iki küme oluşturdıkları görülmektedir. Bu kümeler incelendiğinde hizmet içi eğitim almaya istekli öğretmenlerde yararlı bulma oranının hizmet içi eğitim almak istemeyen öğretmenlere nazaran daha yüksek olduğu görülmektedir.

İl merkezinde çalışmakta olan ve bu yaklaşımlara yönelik eğitim almak isteyen öğretmenlerin söz konusu yöntemleri diğerlerine nazaran daha fazla oranda yararlı bulduğu söylenebilir. Köy veya ilçelerde görev yapan öğretmenler incelendiğinde branş öğretmenlerinin bu yöntemleri yararsız bulduğu sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun ise yararlı bulduğu saptanmıştır.

Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının iş yüküne yönelik görüşlerini etkileyen faktörlere ilişkin bulgular

Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının iş yüküne yönelik görüşlerini etkileyen faktörlere ilişkin bulguları elde etmek için katılımcılara "tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarını ..." şeklinde eksik cümle formatında bir madde yöneltilmiş, "iş yükü olarak görüyorum-iş yükü olup olmadığı konusunda kararsızım-iş yükü olarak görmüyorum" şeklindeki kapalı uçlu cevaplardan birini seçmeleri istenmiştir. Yapılan CHAID analizi sonucunda elde edilen bulgular Şekil 5'te gösterilmiştir.

Şekil 5. Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının iş yüküne yönelik görüşlerini etkileyen faktörler

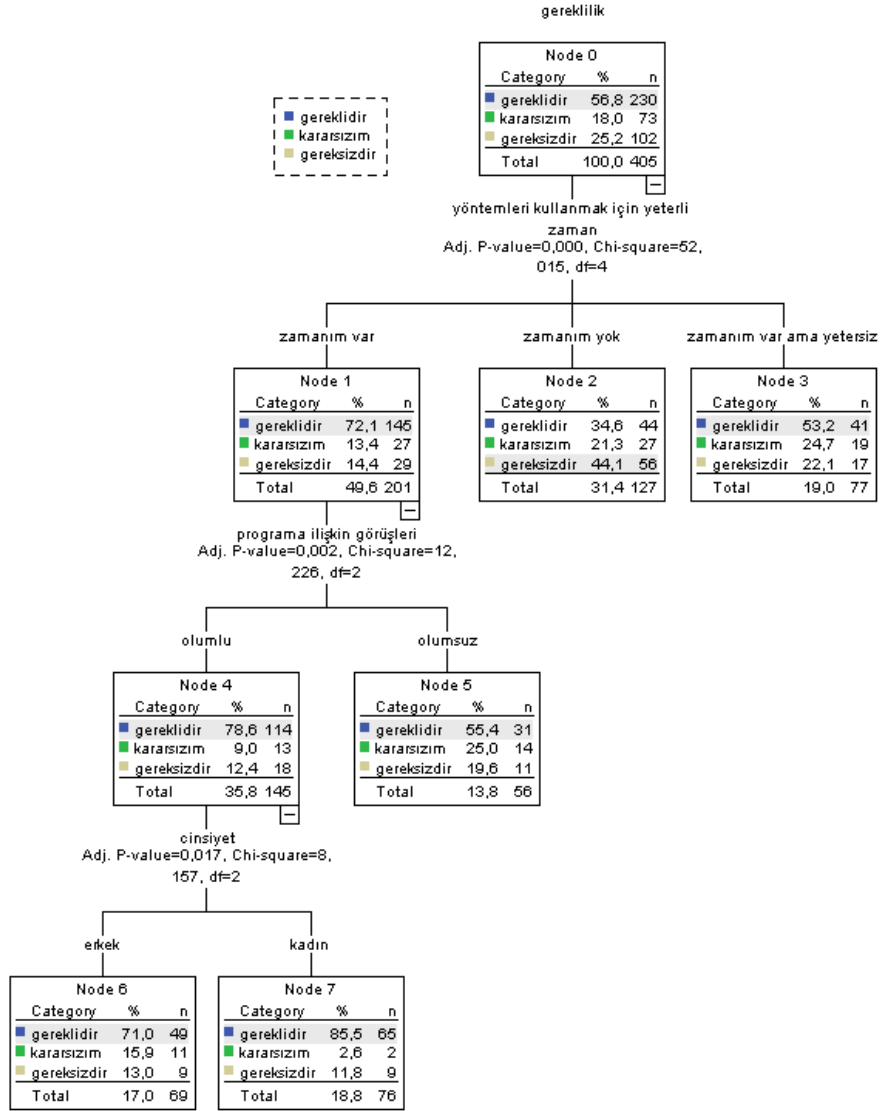
Şekil 5'te öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına yönelik önem düzeyini etkileyen tek değişkenin bu yöntemleri kullanmak için yeterli zaman olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin %44,2'sinin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarını iş yükü olarak görmedikleri saptanmıştır. Tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarını uygulayabilmek için yeterli zamanının olduğunu düşünenlerin çoğunluğu, bu yaklaşımların bir iş yükü olarak görmediklerini belirtmişlerdir. Ancak yeterli zamanı olmadığını belirten gruptaki öğretmenlerin çoğunluğu (%67,2) ise bu yaklaşımların bir iş yükü olduğu görüşündedir (%66,9).

Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının gerekliliğine yönelik görüşleri etkileyen faktörlere ilişkin bulgular

Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının gerekliliğine yönelik görüşleri etkileyen faktörlere ilişkin bulguları elde etmek için katılımcılara "tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının ..." şeklinde eksik cümle formatında bir madde yöneltilmiş, "gerekli olduğunu düşünüyorum-gerekli olduğu konusunda kararsızım-gerekli olmadığını düşünüyorum" şeklindeki kapalı uçlu cevaplardan birini seçmeleri istenmiştir. Yapılan CHAID analizi sonucunda elde edilen bulgular Şekil 6'da gösterilmiştir.

Şekil 6'da öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının gerekliliğine yönelik görüşlerini etkileyen en önemli değişkenin bu yöntemleri kullanmak için yeterli zaman değişkeni olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin yarısından fazlası bu yaklaşımları gerekli görmektedir. Tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarını uygulayabilmek için yeterli zamanının olduğunu veya zamanının olduğunu ama yeterli olmadığını düşünenlerin çoğunluğu, bu yaklaşımların gerekli olduğu görüşündedir. Ancak yeterli zamanı olmadığını belirten gruptaki öğretmenlerin çoğunluğu ise bu yaklaşımların gerekli olmadığı görüşündedir (%44,1). Bu yaklaşımlar için yeterli zamanının olduğunu belirten öğretmenler kendi içinde iki küme oluşturmaktadırlar. Bu kümeler incelendiğinde uygulamadaki öğretim programına yönelik olumlu görüş bildiren öğretmenlerde gerekli bulma oranının olumsuz görüş bildiren öğretmenlere nazaran daha yüksek olduğu görülmektedir. Programı olumlu bulanlar kendi içinde iki kümeye ayrılmaktadırlar. Bu kümeler incelendiğinde ise kadın öğretmenlerde gerekli bulma oranının erkek öğretmenlere nazaran daha yüksek olduğu görülmektedir.

Öğretim programına ilişkin olumlu görüşlere sahip, söz konusu yöntemleri kullanmak için yeterli zamanı olduğunu belirten bayan öğretmenlerin söz konusu yöntemleri diğerlerine nazaran daha gerekli bulunduğu söylenebilir.

Şekil 6. Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının gerekliliğine yönelik görüşleri etkileyen faktörler

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin yarısından fazlası tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarını yararlı, önemli, gerekli bulmakta ve öğrencilere kendilerini değerlendirme fırsatı verdiğini düşünmektedirler. Türkiye’de yapılan çeşitli araştırmalarda öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin olumlu tutuma sahip olduklarına dair bulgular elde edilmiştir (Acun ve Kamber, 2007; Duban ve Küçükyılmaz, 2008; Duran, Mıhladı ve Ballıel, 2013; Çalık, 2007). Literatürde öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına önem verdiklerine ilişkin bulgular saptanmıştır (Dilekmen ve Aydoğdu, 2015; Güven ve Eskiürk, 2007; Güvey, 2009; Benli, 2010). Duran, Mıhladı ve Ballıel (2013) tarafından yapılan araştırmada öğretmenler tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarını çoğunlukla gerekli buldıkları belirlenmiştir. Bu yönüyle araştırma literatürle paralellik göstermektedir. Öğretmenlerin yaklaşık yarısı tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin değerlendirmeleri güvenilir bulurken; %34,3’ü güvenilir bulmamaktadır. Bazı araştırmalarda tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin ödevlerin veliler tarafından yapıldığına ve güvenilir olmadığına ilişkin bulgular saptanmıştır (Acar ve Anıl, 2009; Meydan ve Öztürk, 2008; Selanik Ay, Karadağ ve Çengelci, 2008; Tüfekcioglu ve Turgut, 2008; Yılmaz ve Benli,

2011). Bazı araştırmalarda ise öğretmenler öğrencilerin öz değerlendirme yaparken objektif değerlendirme yapmakta zorlandıklarını ifade etmişlerdir (Karakoç Öztürk, 2015). Acar ve Anıl (2009), Coşkun ve diğerleri (2009) tarafından yapılan araştırmalarda güvenilirlik sorununa değinilmiş, öğretmenler performans değerlendirme için öğrenci tarafından oluşturulan ürünlerin kendi ürünleri olmadığını belirtmişlerdir.

Tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına yönelik önem düzeyini etkileyen en önemli değişken görev yeridir. İl merkezinde görev yapmakta olan öğretmenlerin çoğunluğu bu yöntemleri önemli bulurken ilçe ve köylerde görev yapan öğretmenlerin çoğunluğu önemsiz bulmaktadır. Köy veya ilçelerde görev yapan öğretmenler kendi içerisinde iki küme oluşturmaktadır. Bu kümeler incelendiğinde hizmet içi eğitime katılmak istemeyen öğretmenlerin bu yöntemleri önemsiz bulduğu katılmak isteyenlerin büyük çoğunluğunun ise önemli bulduğu saptanmıştır. İl merkezinde görev yapan öğretmenlerden öğretim programına ilişkin olumsuz görüş bildirenlerin büyük bir kısmı söz konusu yöntemlerin önemli olduğunu düşünmesine rağmen bu oran öğretim programına ilişkin olumlu görüş bildirenler için manidar biçimde daha fazladır. Öğretim programına ilişkin olumlu görüş bildirenlerin neredeyse tamamına yakın kısmının söz konusu yöntemlerin önemli olduğu görüşündedir. Bu grubun içerisinde de öğretmenler iki grupta kümelendirilmiştir. Tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarını uygulayabilmek için yeterli zamanının olduğunu veya zamanının yetersiz olduğunu düşünenlerin çoğunluğunun bu yaklaşımları önemli gördüğü saptanmıştır. Yeterli zamanı olduğunu belirten gruptaki tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının önemli olduğu görüşüne ait oranlar diğerlerine göre daha yüksektir. Birçok araştırmada öğretmenler geleneksel değerlendirme yaklaşımlarının tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına göre daha etkili olduğunu ve daha sık uyguladıklarını bildirmişlerdir (Gelbal ve Kelecioğlu, 2007, Karakoç Öztürk, 2015). Öğretmenlerin bu yaklaşımları önemli bulmayışının sebebi geleneksel yaklaşımları daha sık kullanmaları olabilir. Nitekim bazı araştırmalarda öğretmenlerin daha çok geleneksel yaklaşımları kullandığı ancak tamamlayıcı ölçme değerlendirme teknikleri hakkında bilgileri yetersiz olduğu halde programı uyguladıkları saptanmıştır (Şenel Çoruhlu, Er Nas, Çepni, 2009). Bu türden bilinçsiz uygulamaların öğrencilerin gelişimine beklenen katkı sağlamayacağı kuşkusuzdur. Bu uygulamaları bilinçsizce uygulayarak yeterli verimi almadığını gören bir öğretmen bu değerlendirme yaklaşımını uygulamayı bu açıdan önemsiz bulabilir. Geleneksel yaklaşımları daha sık kullanmalarının bir sebebi olarak bilgi eksikliğinin olabileceği düşünüldüğünde öğretmenlerin gerekli eğitimi aldıklarında bu yaklaşımların önemine ilişkin görüşlerin olumlu yönde değişebileceği düşünülmektedir.

Tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarını uygulamak için yeterli zamanı olduğunu ve öğretim programına ilişkin görüşünün olumlu olduğunu belirten il merkezinde çalışmakta olan öğretmenlerin söz konusu yöntemleri diğerlerine nazaran daha önemli bulduğu söylenebilir. Köy veya ilçelerde görev yapan öğretmenler incelendiğinde hizmet içi eğitime katılmak istemeyen öğretmenlerin bu yöntemleri önemsiz bulduğu, katılmak isteyenlerin büyük çoğunluğunun ise önemli bulduğu saptanmıştır. Tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarını uygulayabilmek için yeterli zamanının olduğunu veya zamanının olduğunu ama yeterli olmadığını düşünenlerin çoğunluğu, bu yaklaşımların öğrencinin kendini değerlendirmesine fırsat verdiği görüşünde oldukları saptanmıştır. Bu kümenin altında yer alan kümeler incelendiğinde hizmet içi eğitim almaya istekli öğretmenlerde bu oranın daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak yeterli zamanı olmadığını belirten gruptaki öğretmenlerin çoğunluğu ise bu yaklaşımların öğrencinin kendini değerlendirmesine fırsat vermediği görüşündedir. Tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin eğitim almak istediğini ve bu yaklaşımları uygulamak için yeterli zamanı olduğunu belirten öğretmenlerin büyük çoğunluğu bu yaklaşımların öğrencilerin kendilerini değerlendirmelerine fırsat verdiği görüşündedir. Zaman sorunun tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımları için bir dezavantaj olduğunu sergileyen bir çok araştırma bulgusuna rastlanmaktadır (Aksu, 2008; Büyüktokatlı ve Bayraktar, 2014; Coşkun, Gelen ve Kan, 2009; Güvey, 2009; Şenel Çoruhlu, Er Nas, ve Çepni, 2009). Yeterli zamanın olmayışının söz konusu yaklaşımlarla ilgili görüşleri etkileyebileceği düşünülmektedir.

Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına yönelik güven düzeyini etkileyen en önemli değişkenin bu yöntemleri kullanmak için yeterli zaman değişkeni olduğu görülmüştür. Tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarını uygulayabilmek için yeterli zamanının olduğunu veya

zamanının olduğunu ama yeterli olmadığını düşünenlerin çoğunluğu, bu yaklaşımların güvenilir sonuçlar verdiği görüşündedir. Ancak yeterli zamanı olmadığını belirten gruptaki öğretmenlerin çoğunluğu ise bu yaklaşımların güvenilir sonuçlar vermediğini düşünmektedir (%65,4). Bu yaklaşımlar için yeterli zamanının olduğunu belirten öğretmenler kendi içinde iki küme oluşturmaktadırlar. Bu kümeler incelendiğinde hizmet içi eğitim almaya istekli öğretmenlerde güvenilir bulma oranının hizmet içi eğitim almak istemeyen öğretmenlere nazaran daha yüksek olduğu görülmektedir. Tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin eğitim almak istediğini ve bu yaklaşımları uygulamak için yeterli zamanı olduğunu belirten öğretmenlerin söz konusu yöntemleri diğerlerine nazaran daha güvenilir bulduğu söylenebilir. Birçok araştırmada öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin hizmet içi eğitime ihtiyaçları oldukları saptanmıştır (Çalışkan, 2009; Ersoy, 2008, Gelbal ve Kelecioğlu, 2007; Özenç ve Çakır, 2015; Torçuk, 2008). Bu ihtiyacın tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin bilgi yetersizliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Nitekim literatürde öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin yetersiz olduklarına ilişkin bulgular elde edilmiştir (Birgin, 2006; Çakan, 2004; Erdal, 2007; Gözütok ve diğerleri, 2005; Güven, 2001; Güven ve Eskinürk, 2007).

Öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının faydasına yönelik görüşleri etkileyen en önemli değişken görev yeridir. İl merkezinde görev yapmakta olan öğretmenlerin çoğunluğu bu yöntemleri yararlı bulurken, ilçe ve köylerde görev yapan öğretmenlerde bu oran %44,4'e düşmektedir. Köy veya ilçelerde görev yapan öğretmenler kendi içerisinde iki küme oluşturmaktadır. Bu kümeler incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin çoğunun (%50,6) bu yöntemleri yararlı bulduğu; branş öğretmenlerinin çoğunluğunun (%55,4) ise yararsız bulduğu saptanmıştır. İl merkezinde görev yapan öğretmenler kendi içinde incelendiğinde iki küme oluşturdıkları görülmektedir. Bu kümeler incelendiğinde hizmet içi eğitim almaya istekli öğretmenlerde yararlı bulma oranının hizmet içi eğitim almak istemeyen öğretmenlere nazaran daha yüksek olduğu saptanmıştır. İl merkezinde çalışmakta olan ve bu yaklaşımlara yönelik eğitim almak isteyen öğretmenlerin söz konusu yöntemleri diğerlerine nazaran daha fazla oranda yararlı bulduğu söylenebilir. Köy veya ilçelerde görev yapan öğretmenler incelendiğinde branş öğretmenlerinin bu yöntemleri yararsız bulduğu sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun ise yararlı bulduğu saptanmıştır. Dilekmen ve Aydoğdu (2015) tarafından yapılan araştırmada performans görevlerine ilişkin uygulamalarda il merkezinde görev yapan öğretmenlerin daha yeterli olduğu saptanmıştır. İl merkezlerinde çalışmakta olan öğretmenlerin imkânlarının, ilçe ve köylerde çalışmakta olan öğretmenlere göre daha geniş olması ve sosyoekonomik durum ve öğrencinin kendi imkânlarının (evinde bilgisayar olması, kütüphaneye ulaşım, materyal temini gibi) bu bulgunun bir açıklaması olabileceği düşünülmektedir. Özellikle öğrencinin imkânları düşünüldüğünde tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin görevlerin tam anlamıyla yerine getirilemeyebileceğinden öğrenciye veya öğretim sürecine bir fayda sağlamayacağı düşünülmüş olabilir.

Araştırmada elde edilen diğer bir bulguya göre öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının iş yüküne ilişkin görüşlerini etkileyen tek değişkenin bu yöntemleri kullanmak için yeterli zaman olduğu görülmektedir. Tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarını uygulayabilmek için yeterli zamanının olduğunu düşünenlerin çoğunluğu, bu yaklaşımların bir iş yükü olarak görmediklerini belirtmişlerdir. Ancak yeterli zamanı olmadığını belirten gruptaki öğretmenlerin çoğunluğu (%67,2) ise bu yaklaşımların bir iş yükü olduğu görüşündedir (%66,9). Bu yaklaşımlar için yeterli zamanının olduğunu belirten öğretmenler kendi içinde iki küme oluşturmaktadırlar. Zamanım var ama yeterli değil diyenlerin ise seçeneklere dağılımı neredeyse eşittir. Birçok araştırmada tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının iş yükünü arttırdığına yönelik görüşlerin olduğu saptanmıştır (Sağlam Arslan, Avcı ve İyibil, 2008; Kuran ve Kanatlı, 2009; Okur ve Azar, 2011). Bu araştırmada zaman yeterliği ile iş yükü arasında kurulan ilişkinin nedenselliğine ilişkin bir bulgu olmamasına rağmen araştırmacılar tarafından öğretmenlerin bu yöntemleri iş yükü olarak görmelerinin aynı zamanda bu yöntemleri uygulamak için zamanları olmayışının bir nedeni olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmadan elde edilen diğer bir bulguya göre öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının gerekliliğine yönelik görüşlerini etkileyen en önemli değişkenin bu yöntemleri

kullanmak için yeterli zaman değişkeni olduğu görülmektedir. Tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarını uygulayabilmek için yeterli zamanının olduğunu veya zamanının olduğunu ama yeterli olmadığını düşünenlerin çoğunluğu, bu yaklaşımların gerekli olduğu görüşündedir. Ancak yeterli zamanı olmadığını belirten gruptaki öğretmenlerin çoğunluğu ise bu yaklaşımların gerekli olmadığı görüşündedir (%44,1). Bu yaklaşımlar için yeterli zamanının olduğunu belirten öğretmenler kendi içinde iki küme oluşturmaktadırlar. Bu kümeler incelendiğinde uygulamadaki öğretim programına yönelik olumlu görüş bildirenler öğretmenlerde gerekli bulma oranının olumsuz görüş bildiren öğretmenlere nazaran daha yüksek olduğu saptanmıştır. Programı olumlu bulanlar kendi içinde iki kümeye ayrılmaktadırlar. Bu kümeler incelendiğinde ise kadın öğretmenlerde gerekli bulma oranının erkek öğretmenlere nazaran daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğretim programına ilişkin olumlu görüşlere sahip, söz konusu yöntemleri kullanmak için yeterli zamanı olduğunu belirten kadın öğretmenlerin söz konusu yöntemleri diğerlerine nazaran daha gerekli bulduğu söylenebilir. Okur ve Azar (2011) tarafından yapılan araştırmada kadın öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına bakış açılarının erkek öğretmenlere göre daha olumlu olduğu saptanmıştır. Baş ve Beyhan (2016), Karamustafaoğlu, Çağlak ve Meşeci (2012) ve Zelyurt (2011) tarafından yapılan araştırmada da kadın öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme özyeterlik algılarının erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu bulgular birlikte ele alındığında, kadın öğretmenlerin bakış açılarının olumlu oluşu ve öz yeterliklerinin yüksek oluşunun bu yaklaşımların gerekliliğine ilişkin görüşlerini destekleyebileceği düşünülmektedir.

ÖNERİLER

Bu araştırmanın bulgularına dayanılarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir: Bu araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısından fazlası tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarını yararlı, önemli, gerekli bulmakta ve öğrencilere kendilerini değerlendirme fırsatı verdiğini düşünmektedirler. Fakat diğer yarısı bu konuda kararsız kalmış veya olumsuz görüş bildirmişlerdir. Bu bulgunun sebebi olarak öğretmenlerin bilgi yetersizliği olduğu düşünülmektedir. Bir öğretim programının işleyiş kalitesini etkileyen en önemli etmenlerden birinin öğretmen kalitesi olduğu düşünüldüğünde, bu programların bir ürünü olan öğrenci kalitesinin olumsuz yönde etkileyeceği şüphesizdir. Bu konuda öğretmenlere verilebilecek hizmet içi seminerlerin öğretmenlerin olumsuz görüşlerini değiştirebileceği, dolayısıyla programın işleyiş kalitesinin de artacağı düşünülmektedir.

Öğretmenlerin görüşlerini etkileyen etmenlerden biri de bu türden uygulamalar için yeterli zamandır. Öğretmenlerin yeterli zaman problemini ortadan kaldırmak için programa ait konularla ilgili örnek uygulama araçlarına, süreçlerine ve puanlama araçlarına çok miktarda yer verilen geniş kapsamlı bir uygulama kılavuzu hazırlanmalıdır. Öğretmenlerin bilgi yetersizliğinin neden olduğu yanlış ya da verimsiz uygulamalar bu türden düzenlemelerle engellenebilir. Böylece öğretmenler için tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına yönelik hazırlık süreci ve puanlama aracı oluşturma süreci kısalabilir.

Araştırmanın bir diğer bulgusuna göre görev yapılan yer (il, ilçe, köy) öğretmenlerin tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına yönelik görüşlerini etkilemektedir. Bu konu üzerinde daha kapsamlı araştırmalar yapılarak bu konunun nedenleri derinlemesine araştırılmalıdır. Bu türden araştırmaların uygulamadaki aksaklıkların ortaya çıkması ve gerekli önlemlerin alınması konusunda yetkilileri yönlendirebileceği düşünülmektedir. Ayrıca bu araştırma sınırlı bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir. Aynı çalışma farklı örneklemelerde tekrarlanabilir.

KAYNAKÇA

- Anıl, D. ve Acar, M. (2008). Sınıf öğretmenlerinin ölçme değerlendirme sürecinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (2), 44-61.
- Acar, M. ve Anıl, D. (2009). Sınıf öğretmenlerinin performans değerlendirme sürecindeki değerlendirme yöntemlerini kullanabilme yeterlikleri, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Tubav Bilim Dergisi*, 2(3), 354-363.
- Acun, İ. ve Kamber T. (2007, Nisan). *Yeni sosyal bilgiler programının etkinliklerinin uygulanabilirliği açısından değerlendirilmesi*. VI. Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu. (s.147-151). Eskişehir Anadolu Üniversitesi.
- Aksu, H. (2008). A study on the determination of secondary school mathematics teachers' views on alternative assessment. *Humanity and Social Sciences Journal*, 3(2), 89-96.
- Bahar, M., Nartgün, Z., Durmuş, S. ve Bıçak, B. (2009). *Geleneksel-tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri öğretmen el kitabı (3. baskı)*. Ankara: Pegem A Akademi.
- Baş, G. ve Beyhan, Ö. (2016) Öğretmenlerin eğitimde ölçme ve değerlendirmeye yönelik özyeterlik algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 7 (1), 18-32.
- Bal, A. P. (2009). *İlköğretim beşinci sınıf matematik öğretiminde uygulanan ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Benli, N. (2010). *İlköğretim I. kademedeki verilen performans görevlerinin öğretmen ve veli görüşleri açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Birgin, O. (2006). *İlköğretimde portfolyo değerlendirme yönteminin uygulanması sürecinde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri*. I. Ulusal Matematik Eğitimi Öğrenci Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı, İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Büyüktokatlı, N ve Bayraktar, Ş. (2014). Alternative assessment practices in science. *Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 4(1), 103-126.
- Coşkun, E., Gelen, İ. ve Kan, M. O. (2009). Türkçe derslerindeki performans görevleri konusunda öğretmen ve öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 22-55.
- Çakan, M. (2004). Öğretmenlerin ölçme-değerlendirme uygulamaları ve yeterlik düzeyleri: ilk ve ortaöğretim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37 (2), 99-114.
- Çalık, S. (2007). *Sınıf öğretmenlerinin yenilenen ilköğretim programlarının ölçme ve değerlendirme süreci hakkındaki düşünceleri üzerine bir araştırma*. 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. Tokat, Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Çalışkan, İ. (2009). *Fen ve teknoloji öğretmen adaylarının tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarını kullanma becerileri ile fen ve teknoloji öğretmen ve öğretmen adaylarının bu yaklaşımlarla ilgili görüşleri hakkında durum belirleme çalışması* Ankara ili ve Hacettepe üniversitesi örneği. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dilekmen, M. ve Aydoğdu, F. (2015). Sınıf öğretmenlerinin performans görevlerine ilişkin algılarının değerlendirilmesi. *Erzincan Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 51-62.
- Duran, M, Mıhladı, G., ve Ballı, B. (2013). İlköğretim öğretmenlerinin alternatif değerlendirme yöntemlerine yönelik yeterlikleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 26-37.
- Duban, N., ve Küçükyılmaz, E. A. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının alternatif ölçme değerlendirme yöntem ve tekniklerinin uygulama okullarında kullanımına ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 7(3), 769-784.
- Erdal, H. (2007). *2005 İlköğretim matematik programı ölçme değerlendirme kısmının incelenmesi (Afyonkarahisar ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Erdoğan, M., Kayır, Ç. G., Kaplan, H., Aşık Ünal, Ü. Ö. ve Akbunar, Ş. (2015). 2005 yılı ve sonrasında geliştirilen öğretim programları ile ilgili öğretmen görüşleri: 2005-2011 yılları arasında yapılan araştırmaların içerik analizi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(1), 171-196.
- Ersoy, E. (2008). *İlköğretim birinci kademe fen ve teknoloji dersindeki ölçme ve değerlendirme uygulamasının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Gelbal, S., ve Kelecioğlu, H. (2007). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkında yeterlik algıları ve karşılaştıkları sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 33, 135-145.

- Gözütok, F.D., Akgün, Ö.E. ve Karacaoğlu, C. (2005). *İlköğretim programlarının öğretmen yeterlikleri açısından değerlendirilmesi*. Eğitimde Yansımalar: VIII. Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu, Ankara, Erciyes Üniversitesi.
- Gümüş, M. ve Aykaç, N. (2012). Hayat bilgisi dersi öğretim programının değerlendirme ögesinin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(40), 59-68.
- Güneş, A. (2007). *Sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre ölçme ve değerlendirme yeterlikleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Güneş, G. ve Baki, A. (2011). Dördüncü sınıf matematik dersi öğretim programının uygulanmasından yansımalar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 192-205.
- Güneş, T., Şener Dilek, N., Hoplan, M., Çelikoğlu, M. ve Demir, E. S. (2010). *Öğretmenlerin alternatif değerlendirme konusundaki görüşleri ve yaptıkları uygulamalar*. International Conference On New Trends In Education and Their Implications, Antalya. Türkiye
- Güvey, E. (2009). *İlköğretim 1-5. sınıf öğretim programlarında yer alan proje ve performans görevlerine ilişkin öğretmen ve veli görüşleri (Eskişehir ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Güven, S. (2001). *Sınıf öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmede kullandıkları yöntem ve tekniklerin belirlenmesi*. X.Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Bolu, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Güven, B. ve Eskiürk, M. (2007, Eylül). *Sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirmede kullandıkları yöntem ve teknikleri*. XVI. Eğitim Bilimleri Kongresi, (s.504-509), Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hamayan, E. V. (1995). Approaches to alternative assesment. *Annual Rewiew of Applied Linguistics*, 15, 212-226.
- Kanatlı, F. (2008). *Alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri konusunda sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi*. .Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay, Türkiye
- Karakaş Öztürk, B. (2015). Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinin performans değerlendirmeye yönelik görüşleri: nitel bir araştırma. *Turkish Studies*, 10/11, 949-970.
- Karamustafaoğlu, S., Çağlak, A., ve Meşeci, B. (2012). Alternatif ölçme değerlendirme araçlarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin öz yeterlilikleri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 167-179.
- Kaya, A., Balay, R. ve Göçen, A. (2012). Öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerine ilişkin bilme, uygulama ve eğitim ihtiyacı düzeyleri. *International Journal of Human Sciences*, 9(2), 1229-1259.
- Kuran, K., Kanatlı, F. (2010). Alternatif ölçme değerlendirme teknikleri konusunda sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(12), 209-234.
- Janisch, C., Liu, X., and Akrofi, A. (2007). Implementing alternative assessment: opportunities and obstacles. *The Educational Forum*, 71 (3), 221-230
- Metin, M. ve Demiryürek, G. (2009). Türkçe öğretmenlerinin yenilenen Türkçe öğretim programlarının ölçme-değerlendirme anlayışı hakkındaki düşünceleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28,37-51.
- Meydan, A., Öztürk, Ç. (2008). *Sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler öğretiminde uygulanan ölçme-değerlendirme yaklaşımına ilişkin görüşleri*. VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildirileri (s. 629-635). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Okur, M. (2008). *4. ve 5. Sınıf Öğretmenlerinin Fen ve Teknoloji Dersinde Kullanılan Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Okur, M. ve Azar, A. (2011). Fen Ve Teknoloji Dersinde Kullanılan Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerine İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 387-400.
- Özenç, M. ve Çakır, M. (2015). Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Yeterliklerinin Belirlenmesi. *İlköğretim Online*, 14(3), 914-933.
- Sağlam-Arslan, A., Avcı, N. ve İyibil, Ü. (2008). Fizik öğretmen adaylarının alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini algılama düzeyleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 115-128.
- Selanik Ay, T., Karadağ, F., Çengelci, T. (2008). *İlköğretim birinci basamakta gerçekleştirilen performans görevlerine ilişkin öğretmen görüşleri*. VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildirileri (s. 126-130). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Şenel Çoruhlu, T., Er Nas, S. ve Çepni, S. (2009). Fen ve teknoloji öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini kullanmada karşılaştıkları problemler: Trabzon örneği. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 122-141.

- Torçuk, F. Ç. (2008). *2006-2007 eğitim öğretim yılı ilköğretim 6. sınıf matematik dersi öğretim programının "ölçme ve değerlendirme" boyutunun uygulanma düzeyinin incelenmesi (Muğla ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Tüfekçioğlu, N., Turgut, S. (2008). *Yenilenen ilköğretim programı çerçevesinde değişen ölçme değerlendirme uygulamalarına sınıf öğretmenlerinin bakış açıları ve karşılaştıkları zorluklar*. VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildirileri (s. 131-133). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Vurkaya, G. (2010). *Alternatif değerlendirme etkinliklerinin fen ve teknoloji dersinde kullanılmasının öğrencilerin başarı ve tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Yılmaz, M., Benli, N. (2011). İlköğretim 1. kademede verilen performans görevlerinin öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 250-267.
- Zelyurt, H. (2011). *İlköğretim okullarında proje ve performans görevlerinin etkililiğinin değerlendirilmesi*. Doktora Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.